

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradno ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 6. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za oslobo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna poltversta 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 631.

V Ljubljani, v ponedeljek dne 14. julija 1913.

Leto III.

Berchtoldove simpatije.

Grof Berchtold je obrnil Bolgarski hrbet. Kdor se je površno zanima za politiko, bi ugal, da obsoja gosp. »Avstrije«, bolgarsko ravnanje v njenem sporu s Srbijo. Iz ust njegovih zastopnikov smo slišali v Budimpešti in na Dunaju besedo o »balkanskem ravnotežju«; s tem argumentom je pa tudi Srbija podpirala svoje sicer tudi še drugače utemeljevalne zahteve. Srbija in Grška nista hoteli, da bi postala Bolgarska premočna in prevzela vlogo Prusije na Balkanu; najenostavnejša pot do tega cilja se jima je zdela ta, da si vzameta sami vsaka po en kos tiste zemlje, ki bi napravila Bolgarsko premočno. Idealizmi, ki se cede po nekaterih časopisih, so zelo nepotrebno blago vpricho teh dejstev, ki so tako materialistični, da se ne da njih pravi značaj prebravati z nobenim jugoslovanstvom in slovanstvom. Na obeh straneh je bila želja po čim večjem dobičku in nevoščljivost. Ali nevoščljivost je bilo ime »balkanske ravnotežje«.

Zahteva Srbije in Grške se je navidezno viemala s tem, kar je pridigal Berchtold. On je seveda zahteval balkansko ravnotežje v interesu Avstrije. Torej se je najbrže razjezil nad Danevom, ker ni dal Srbiji ozemlja na desnem bregu Vardarja in Grški Kavale in Seresa?

Kaj še! Grof Berchtold je bil popolnoma zadovoljen z bolgarsko skopostjo, in znani govor grofa Tisze je povsem razumljivo oznanjal, da nima naš zunanji minister niti najmanjšega pomisleka, če se Balkanci stopo. V njegovem računu je bila le majhna zmeta. Bil je namreč popolnoma prepričan, da morajo Bolgari zmagati. Ta predpostavka ni bila posebno čudna. Takrat, ko se gospodje na Ballplatzu niso veselili bolgarskih zmag, ker bi bili morali po njihovi matematiki Balkance polrustati Turki, so trdili, da ta bolgarska sila prve vrste in da znajo tudi bolgarski generali kaj več kakor nositi lepo uniformo. Ob tem velikem presenečenju so popolnoma prezrli, da tudi srbska vojska ni od muh. Po končani turški vojni so pozabili na velikanske izgube, na izčrpanost bolgarskih čet, na sto drugih reči, in so se vživeli v prepričanje, da mora v novi vojni absolutno zmagati Bolgarska, oziroma da mora biti Srbija absolutno poražena.

Taka vojna ne bi bila grofu Berchtoldu nič zoprna, in zato ni Bolgarski prav nič zameril, da je bila trmasta do skrajnosti. Nasprotno! Avstrija je postala celo nekakšna zaščitnica Bolgarske, in ljudje, ki hodijo po kabinetih, zatrjujejo, da so ji z Dunaja pridno dvigali pogum.

Račun je bil zgrešen. Bolgari so poraženi. In zdaj jih užaljeni prepuščamo njihovim usodi. Zato ker so poraženi? ... Ne, tako neplemeniti nismo. Zamerimo jim sicer zelo, da niso zmagali, toda njihče nam ne sme podtikati, da breamno nesrečnika ker je nesrečen. Drug je razlog, da trgamo niti, s katerimi smo hoteli privezati Bolgare. Sedeti smo naureč hoteli na dveh stoli; in to je zdaj postalo nemogoče. Prikipiti smo se hoteli v Sofiji in v Bukareštu;

ali Sofija in Bukarešt sta navskriž in treba se je odločiti za Bolgare ali pa za Rumune, tembolj ker se je vdomačil klic »Dol z Avstrijo« tudi že v Rumuniji.

Bolgarsko-rumunsko nasprotje ni od večrajšnjega dneva. Od tistega časa, ko so ostale balkanske države odkorakale na turška bojišča, so boji v Bukareštu ugibali, kako bi mogli čim več profitirati od dela, in krvi svojih sedov. Nasprotje je bilo očitno. Na rumunskem stolu smo takrat že sedeli. Kljub temu smo hoteli sesti že na bolgarskega Človek bi dejal, da je to absurdno. Ali druga balkanska vojna razodeva nenavadno logiko špekulacije: Bolgarska naj čim bolj vtesni Srbijo, eventualno naj tudi Grški vzame Solun, kolikor na tej strani dobi, naj pa od svojega ozemlja odda Rumuniji.

Z besedami brez diplomacije bi se reklo približno tako:

Balkanci so se bojevali s Turčijo; zato je Rumunija dobila Silistrio, Balkanci naj se pokoljejo še med seboj, da dobi Rumunija še več.

Balkanci so se stopili med seboj. Ali Bolgarska ni dobila ničesar. Vprašuje se le, koliko bo izgubila. Kljub temu zahteva kralj Karol svoj plen. In Berchtold zamerava Bolgarski, da ne izroči Rumunski meni nič tebi nič toliko bolgarskega sveta, kolikor ga bojiari zahtevalo. Slovesno izreka grof Berchtold, da stoji poslej na strani Rumunije.

Če bi bil Berchtold pravi aristokrat, bi nam bilo vseeno, kam se obračajo njegove simpatije. Ali grof Berchtold je — »Avstrija«; za to, kar počneja on, je odgovorna svetu in zgodovini vsa država. Zato so aktivne simpatije njege ekselence tudi naša zadeva in prav vpludno moramo prositi, da jih primerno omeji. Kajti prevelike simpatije za Rumunijo v sedanjem času nam ne prinesejo ne časti ne koristi. Rumunka vlada je poslala svojo armado preko bolgarske meje in pravi temu »vojna«. Nepokvarjen jezik pravi temu brez vsake ozaljšave »rop«. Gnusen, infamen je ta rop, in — sramoten. Rumunija nima zanj niti najmanjšega pravnega razloga, in ga niti ne izvršuje no šegah vojne, ampak kaže, pravi značaj ropa tudi s tem, da vdira v deželo, kjer so same žene, otroci in nesposobni starci, da krade svet, katerega nihče ne brani.

Simpatije za tako tolovajsko početje nam ne morejo pribaviti niti drobtine spoštovanja. Ali če bi naše simpatije pomagale bolgarski državi, da bi pograbila čim večji kos bolgarske zemlje, bi s tem le za bodočnost povečali nevarnost nove vojne. Danes je Bolgarska notepatana in zapuščenca: predzren banditi jo lahko oropa. Ali želja po maščevanju take krivice ne bi mogla nikdar utreti, na Rumunijo bi gledali Bolgari kakor na novo Turčijo, in z mirom Balkana bi bil vedno v nevarnosti mir Evrope.

Grof Berchtold naj osebno simpatizira, s komur hoče. Avstrijske simpatije nimajo pri romarjih ničesar iskati. Politika, ki se vodi v imenu avstrijskih narodov, ne sme pozabiti, kaj je morala.

Preveč slave.

Bolgarska je poražena. Od vseh strani se dvigajo sovražniki, grozeči ji s popolnim uničenjem. Po končani desetdnevni bitki, v kateri je bolgarska armada odločno podlegla, je Daney naprosil Rusijo za posredovanje, da se ustavijo sovražnosti. Iz Pariza je prišla vest, da je Srbija spravišla in da se pričakuje tudi od Grške odločna izjava mirolnosti. Ali to je bila zmeta. Današnje pozitivne vesti govore povsem drugače: Srbija nadaljuje sovražnosti in zahteva od Bolgarske direktno prošnjo za mir. Grška izjavlja, da se bo mir sklepaj na bojišču, in dostavlja, da se bodo njene zahteve zdaj ravnale po žrtvah, ki jih je zahtevala nova vojna.

Vse to se godi v času, ko prodira rumunška armada brez odpora dalje in dalje v Bolgarsko, ko zaseda Turčija svojo mejo in ko se vsak trenotek lahko zgodi, da jo tudi prekorači.

Srbija in Grška sta zmagali. Živ krst ne dvomi o tem. Ko je Danev prosil ruskega carja za posredovanje pri Srbiji in Grkih, je s tem priznal bolgarski poraz. Ali danes to ne zadostuje državnikom v Belgradu in v Atenah; ni jim dovolj, da je Bolgarska premagana, videti jo hočejo tudi poraženo. Če hočejo, dosežejo zdaj lahko tudi to. Bolgarska armada se ne more več upirati; razun tega ima ukaz, da ustavi od svoje strani vse sovražnosti in se omeji na defenzivo tam, kjer je napadena. Vojna se vodi toraj takorekoč brez Bolgarov, in če je Srbom na tem ležeče, da prikorakajo v Sofijo, je nadvse verjetno, da se jim to posreči brez posebnega napora.

Bolgarska mora brez ovinkov priznati svoj poraz — tako se glasi srbska zahteva. Na bojiščih Ovčega polja so se Srbi odličili z vojaško slavo; katere jim nihče ne more utajiti, in dosegli so velikanski uspeh. Kar morejo razumnega zahtevati, jim mora Bolgarska priznati, ker nima več odporne sile, pač pa sovražnike za hrptom. Ali Srbija hoče še več slave: avo-

temu realnemu uspehu hoče pridružiti še osramočenje nasprotnika. Doslej se je še lahko reklo, da se bojuje zoper bolgarsko politiko; zdaj izgleda, da hoče ponizanje bolgarskega naroda.

To pa je vendar preveč slave, in najgorečnejši prijatelji Srbije bodo morali revidirati svoje simpatije, ako pojde srbska politika dalje to pot. Bolgarska vlada je storila zadnje mesece veliko napak. V sebanju je dr. Danev večeraj govoril, da je bila njena politika vedno mirolna. Pokazala ni tega, bili so časi, ko je bila njena bojaželjnost glasnejša od njene mirolnosti. Da ni bila za vojno dovolj pripravljena, je pač verjetno, ali njeno obotavljanje ni izpričevalo zadostne želje po mirni spravi s Srbijo. Za vse to je zdaj kruta kaznovana. Kdor hoče, lahko pravi, da je tako prav. Ali bolgarski narod ni zaslužil sramotnega penžanja; in če gre Srbija za tem, ji ni mogoče dati prav.

Izza bolgarskega poraza se Srbija vsaj od bolgarske strani nima bati za svoje interese; njej ne prinaša nadaljevanje vonje nobenega dobička, ako so resnične njere trditve, da je zmerna v svojih zahtevah. Tudi pot do Soluna gotovo lahko doseže brez nadaljnega prelivanja krvi. Korist od novega klanja morejo imeti le še Grki, Rumuni in eventualno Turki.

Grki so prvi, o katerih se ne more reči, da so njih zahteve zmerne. Ko je postalo jasno, da dobe Solun, je bil to dobiček, o katerem se jim ne bi moglo nikdar sanjati pred Balkansko zvezo! In naj se cenijo njih vojaške sposobnosti kolikor se hočejo — brez Bolgarske in njenih bojev s Turki ne bi bili prišli nikdar do Soluna. Ali zdaj je zrasla njih poželjivost tako, da že ne pozna več meja. Do preko Kavale hočejo ob Egejskem morju raztegniti svojo mejo in celo vrsto mest v južni Traciji zahtevajo od Bolgarske.

Tudi tega ne bi Grška nikdar pridobila s svojo močjo. Tako oslABLJENA in demoralizir-

rana bolgarska armada vendar ni, da ne bi igranje preuagala grške, če ne bi bila vezana od srbske. Srbija torej pomaga zdaj Grški povečavati apetit po bolgarski posesti. In obenem daje potuho rumunski grabežljivosti. Turtur-kaj-Balčik so bojiari najprej zahtevali, lep kos bolgarske zemlje od Donave do Črnege morja! Ali požrešnost v Bukareštu raste, kakor postaja prilika za grabež ugodnejša. In medtem rogovilijo grški in rumunski odposlanci v Carigradu, da bi spravili še Turke na noge za napad na Bolgarsko.

Mednarodni sestanek socialistov.

Deželno zastopstva mednarodnih delavskih organizacij v Švici nam pošilja naslednje obvestilo:

Da dobi misel mednarodnega pobratimstva proletariata zopet realen izraz, sklicuje deželno zastopstvo mednarodnih delavskih organizacij v Švici 3. avgusta v Bregencu mednarodni sestanek socialistov. Prepričani smo, da pridejo v Bregenc velike mase delavstva, če naši sodruzi povsod razvijejo čvrsto agitacijo za sestanek. Ne samo razredno zavedne, že organizirane delavce vabimo, temveč poskrbeti je, da se udeležijo sestanka tudi doslej še indiferentni delavci. Blazno oboroženje po vseh deželah Evrope izpričuje, da se vladajoči kapitalistični razredi pripravljajo, da naženo ljudstvo v morilno vojno. Francoska se je po-

Če je Srbija prej očitala Bolgarski nespravljalivost, zadene zdaj njo ta očitek. Ne srbski narod, ampak srbsko vlado, srbsko vojno stranko, srbske šoviniste. Kako bodo »Jugoslovani« zadovoljni s posledicami te nevtolajljive želje po maščevanju, ki groze z uničenjem Bolgarske na korist države, ki so vse prej kakor jugoslovanske, ne vemo. Pač pa vemo, da bi bilo zdaj srbske slave dovolj. Kar bi še prišlo od nadaljnega klanja, bi bilo slavi že zelo nasprotno.

vrnila k triletni vojaški službi in na stotisoče delavcev bo oropanih svobode in trdi jarem militarizma jih bo vzgojil v lutke, ki gredo brez godrnjanja na bojišče. Nemški militarizem je zahteval izredno žrtev milijarde in Avstrija ustvarja vojaške zakone, ki bodo poklicali vse pod zastavo — od mladostnega delavca do slabotnega starčka. Ta blazni način hujškanja naroda proti narodu hočemo v Bregencu po zasluženju bičati.

Deželno zastopstvo je pridobilo tri referente, ki uživajo svetovni glas. Za Nemčijo bo govoril sodrug Adolf Hoffman, deželni poslanec iz Bulina. Za avstrijske socialne demokrate bo govoril sodrug dr. Karl Renner, državni poslanec z Dunaja in v imenu švicarskega proletariata bo govoril sodrug Greulich.

Sodrug Montemartini mrtev.

Eno najzanimivejših prikazni italijanskega socialističnega sveta je smrt nenadoma uničila. Sodrug Giovanni Montemartini je dne 8. t. m. zjutraj ob četrta na 4. umrl.

Montemartini sicer nikdar ni stal na čelu političnega življenja; s svojim delom pa je koristil stranki toliko, da ne bo njegovo ime nikdar pozabljeno. Avstrijskemu človeku se zdi predvsem čudno, da je mogel biti mož na njegovem mestu socialist. Montemartini je bil namreč vseučiliški profesor in generalni ravnatelj državnega statističnega urada. Ali njegovo socialistično prepričanje je bilo tako nedvomno kakor njegovo delo. Država ga je poklicala v svojo službo in ga postavila na važno in visoko mesto enostavno zaradi njegovih velikih sposobnosti in zaradi njegove izredne delavnosti. V Italiji so to lastnosti, ki še kaj veljajo; tam še iščejo za važne službe najposobnejše ljudi, in za vrhovno vodstvo statistike niso mogli najti boljšega kakor Montemartini. Pokazalo se je, da se niso zmotili, kajti reforme, ki jih je vpeljal v svoji stroki, so postavile vso statistiko na boljšo podlago in jo spravile v praktično službo javnosti.

Svoje socialistično prepričanje pa je znal Montemartini varovati tudi ob najkočljivejših prilikah. Ono mu je stalo više od vsake etikete; kadar se je drugim zdelo neizogibno iti na dvor, je Montemartini ostal mirno doma. Enkrat pa je moral sprejeti kralja. Polagal se je temeljni kamen za mestno elektrarno, on je bil mestni svetovalec in poročevalec, kralj pa je bil povabljen. Montemartini ga je sprejel brez vseh nepotrebnih ceremonij in mu je kakor

kateremu koli navadnemu zemljanu razložil namen elektrarne in prednost občinskega podjetja pred privatnim. In kralju ni padla krona z glave.

Ko je bila v dobi tripolitanske vojne bojna pijanost na vrhuncu, je imel rimski občinski svet na neki seji zaklicati »Evviva Italija«; ali ta klic je imel po govorih, ki so bili izrečeni pred njim, pomeniti poveljevanje vojne. Montemartini je mirno obsedel na svojem mestu. Večina je rjula, časnikarji so rohneli, in padla je beseda, da pač sprejema plačo države, da pa izdaja domovino. Takrat se je vzravnila njegova mogočna postava. Krepko je označil barbarstvo vojne in naglasil, da je solidaren z vsako besedo, ki jo je bil njegov tovariš socialist izrekel proti vojni. V tem zmislu kliche on »Živela Italija«.

Na zadnji seji mestnega sveta je poročal o proračunu mestne elektrarne, ki je prav njegovo delo. Obačun je bil sijajen in Montemartini je poročal z vidnim veseljem. Bil je videti zdrav kakor riba v vodi. Par minut po končanem govoru je nenadoma prebledel, dvignil roke in omahnil brez zavesti. Zakrvavelo mu je v možganih. Odnesli so ga v dvorano praporov, ali pomoči ni bilo. Nič več se ni zavedel, žene in sina ni več spoznal. Zjutraj, 20 minut po treh je bil mrtev. V četrtek so ga prepeljali ob veliki udeležbi oficijelnih oseb, ob še večji udeležbi socialističnega proletariata, ki je z njim izgubil enega svojih najboljših bojnikov, v Rimu na kolodvor, in potem v Pavijo, kjer so ga pokopali. Pogreb je bil tako velikanski, da v Rimu že mnogo let ni bilo videti enakega.

Ljubljana in Kranjsko.

— Vsi na nocojšnji shod! V areni oziroma na vrtu »Narodnega doma« je nocoj zbirališče ljubljanskih in okoliških socialistov. Ljudski shod, ki se prične ob 8. zvečer, je tolikega pomena, da se ga mora udeležiti vsak sodrug, če ni zadržan s službo ali pa s kakšno drugo povsem nepremagljivo zapreko. Delavsko ljudstvo mora pokazati, da noče biti peto kolo na vozu deželne in državne politike; če je dobro, da prenaša vsa bremena, ki se množe od dne do dne, ima tudi pravico, da doseže in izvršuje tisti vpliv, ki mu gre po njegovi važnosti za vso človeško družbo. Bili so časi, ko je bil delavec preziran, ker se sam ni dovolj čislal. Teh časov pa mora biti konec tudi pri nas, in bo jih konec, če se bodo delavci zavedali svoje veljave in odločno pokazali, da ne potrebujejo nobenega jerobstva. Ako bi bili kapitalisti edini nasprotniki delavcev, bi moral biti boj med delom in kapitalom kmalu končan. Veliko huje je to, da so v prenešetih slučajih delavci sami svoji sovražniki, ker prepuščajo svojim nasprotnikom, da gospodarijo in gospodujejo, kakor jim velevali njih dobiček, sami se pa niti ne zanimajo za zadeve, ki se rešujejo na njihovem hrbtu. Delavec ki misli, da se mu ni treba brigati za politiko, je škodljivec svojega razreda, zakaj če se ne briga zanjo, tudi ne more posegati vanjo; s tem pa omogoča, da jo vodi tisti, ki bi sami sebe smatrali za norce, ako bi delali za delavske koristi. Politika, ki se je zadnje čase razvila v Avstriji sploh in na Kranjskem posebej, škoduje delavstvu toliko, da uničuje najmanj polovico onih koristi, ki so si jih pridobili z gospodarskim in strokovnim bojem. Če spravlja oficijelna politika vso državo v najhujše gospodarske krize, da se zapirajo tovarne, da se reducira delo, da narašča armada brezposelnih kakor poplava, je vsak napredek delavstva onemogočen. Kako naj se delavstvo bojuje za boljše mezde, za ugodnejši delovni

čas, za reforme sploh, če je po vsej državi taka mizerija, da v nekaterih strokah sploh ni mogoče dobiti dela in da morajo naimočnejše organizacije prazniti svoje blagajne do dna za podpore brezposelnim?! Protidelavsko politiko morejo premagati edino delavci; morajo in morajo! Kajti to zahtevajo njihovi interesi. Zatorej je shod, ki se bavi s političnim položajem, važen za vsakega delavca, pa tudi za vsako delavko in za vsako delavčovo ženo. Zato je potrebno, da se ga nocoj udeležijo vsi sodruzi in sodružice, in da izdajo pri vseh svojih tovariših in tovarišicah parolo: Nocoj vsi v areno »Narodnega doma«!

— Izredna seja ljubljanskega občinskega sveta bo v torek, dne 15. julija 1913 ob šestih popoldne v mestni dvorani. Dnevni red: A. Javne seje: I. Naznanila predsedstva. II. Odobrenje zapisnika zadnje seje. III. Personalno-pravnega odseka poročila: 1. o dopisu mestnega magistrata glede izvolitve novega okrajnega načelnika za St. Jakobski okraj; 2. o prošnji Josipa Olupa za podelitev meščanstva ljubljanskega. IV. Finančnega odseka poročila: 1. o dopisu županovem glede ustanovitve mestnega pogrebnega zavoda; 2. o dopisu c. kr. štacijskega poveljstva v Ljubljani glede podaljšanja najemne dobe za mestno pehotno vojašnico. V. Stavbnega odseka poročila: 1. o dopisu magistrata glede stavbnega dovoljenja in oddaje del za razširjevalne stavbe prašičjih hlevov v mestni klavnici; 2. o prizivu Jerneja Sterniške proti odloku mestnega magistrata glede prezidave hiše št. 39 v Strelški ulici; 3. o ponovni ponudbi Friderika Sogla glede odstopa njegovega sveta v svrhu razširjenja Ceste v Rožno dolino. VI. Draginskega odseka poročila o raznih sklepih tega odseka v aprovizacijskih zadevah. VII. Direktorija mestnega vodovoda poročila o dopisu deželnege odbora glede dopisa večje porabe vode iz vodnjaka pri pazniških hišah pri deželni prisilni delavnici. VIII. Samostalni predlog obč. svetovaleca Jer-

neja. Serjaka glede naprave javnega pisarja v Ribji ulici. B. Tajne seje: I. Naznanila predsedstva. II. Odobrenje zapisnika zadnje seje. III. Personalnega in pravnega oddelka poročilo o prošnjah za razpisani službi mestnega stavbnega nadkomisarja in mestnega stavbnega praktikanta. IV. Oddelka za službene pragmatike poročilo: 1. o uvrstitvi nižjega tehničnega osebja mestnega magistrata v razne kategorije in plačilne stopnje; 2. o raznih prošnjah magistratnih uradnikov in uslužbencev v personalnih zadevah. V. Finančnega oddelka poročilo o prošnji nekega magistratnega uslužbenca za bolniško podporo. VI. Solskega oddelka poročilo o dopisu ravateljstva mestnega deklekega liceja glede definitivnega imenovanja nekakega licejskega učitelja. VII. Obrtnega oddelka poročilo o prošnjah za razne obrtne koncesije.

— **Kamila Theimerjeva je blazna** — to je že dokazal odgovorni urednik »Slovenca« gospod Miha Moškerc v neskončno dolgem listu, v katerem nastopa pri ljubljanskem sodišču dokaz resnice. Gospod Moškerc hoče svojo trditve dokazati s — pričami, katerih navaja v svojem listu cel bataljon. Nekatere so na Dunaju, nekatere v Ljubljani, nekatere v raznih krajih. »Pseudologija fantastica« se imenuje bolezen, ki jo gosp. Moškerc dokazuje Theimerjevi. Njegovemu postopanju se vsaj ne more odrekati originalnosti. Dokaz blaznosti z zaslišanjem penzioniranih ministrov, sekulnih načelnikov, deželnih odbornikov, usmiljenik itd., se ne ponuja vsak dan. Doslej so ljudje mislili, da so le psihiatri kompetentni, da konstatirajo, če je človek duševno normalen ali ne. Zdaj dokazuje to gosp. Moškerc z lažnimi pričami. Sicer se zdi tudi njemu, da ne gre taka reč brez strokovnjakov, pa oivi koncem svojega spisa, naj se zaslišijo izvedenci — stokovniki, ampak šele potem, kadar bodo zaslišane vse priče, ki jih predlaga on. O tem bo seveda sklepala sodnija in bo sklenila, kakor se ji bo zdelo. Moškerc lahko predlaga vse, kar mu pride na misel, sodišče pa lahko sklene, kar more utemeljiti. Ampak nam, ki smo tudi le lajčki, bi se zdelo, da morajo o metodi psihiatrične preiskave soditi le psihiatri sami, in neskončna lista priči, ki jih zahteva gospod Moškerc, dela bolj vtisk, da računa z neskončno dolgim časom, ki bi bil potreben, da bi se vse te priče na tolikih krajih zaslišale. Ampak če jih je že toliko navedel in med njimi celo vrsto visokih oseb, se zdi človeku čudno, da ni imenoval še dveh, ki sta imela s Theimerjevo toliko opraviti, da bi tudi lahko povedala veliko zanimivega: to bi bila gospoda Šusteršič in Kerk. Ne vemo sicer, če bi ravno onadva najbolje dokazala Theimerjevo blaznost, saj ne vemo, če je ta blaznost sploh dokazljiva, ali človek ima na vsak način občutek, da manjkata v Moškercemvem seznamu. Nemara ju je pa le po pomoči prezrl.

— **Se nekoliko zaupnic Šusteršiču objavlja sobotni »Slovenec«**. In še jih bo prišlo. Vse zaupnice Šusteršiču imajo biti nezaupnice Kamili Theimerjevi, oziroma njenim trditvam. Medtem pa dokazuje gospod Moškerc, da je Theimerjeva blazna. Čemu torej tako velikanski aparat proti umobolni ženski? Toliko čestofarjanja zaradi »nore babe«? Klerikalna križarska vojna je le tedaj razumljiva, če so v deželni dvorcu ločili osebo Theimerjevo od njenih očitkov: Theimerjeva je prismojena, ampak njene trditve niso prismojene. In ker niso prismojene, jih je treba razveljaviti z zaupnicami. Ampak če je ločitev umestna, se to ne more reči o metodi. Ali so očitana blazna — tedaj so zaupnice komične; ali pa očitana niso blazna — tedaj jih zaupnice ne ovirajo. In med očitki so taka, ki se ne tičejo gospoda dr. Šusteršiča, ampak gospoda deželnega glavarja kranjskega. V svojih privatnih zadevah je gosp. dr. Šusteršič sam svoj gospodar; deželna uprava pa je javna zadeva. In za javnost v deželi pomenijo vse zaupnice toliko kolikor grmenje nad lužnim tečajem.

— **Kino »Metropol«**. »Dramatično društvo« v Ljubljani je dobilo koncesijo, da premesti ki-

nematografične predstave v areno »Narodnega doma«.

— **Umrli so v Ljubljani**: Marija Vidovec, služkinja, 66 let. — Albert Globočnik, izvošček, 60 let. — Marija Hrovatin, bivša služkinja, sedaj hiralica, 43 let.

— **Izgubljene stvari**, 1 srebrna verižica z obeskom srček, 1 zapestnica iz srebra, kakor verižica, 1 denarnica s 160 K, 1 črni pes, dolgočladi, 1 zlata dolga igla, 1 zavitek čipk, 1 ročna torbica iz baržuna, rdeča, 1 smrekov tram, 4 metre dolg, 25 cm širok, 1 ročna torbica iz črne baržuna, 1 zlat uhan, 1 srebrna dolga ženska vratna verižica, 1 zelena vizitna denarnica s 130 K in drugimi malenkostmi, 1 denarnica s svoto 500 do 600 K, 1 zlata ženska ura z vrtnicami in safirni, 1 denarnica s 320 K, 3 legitimacije in razglednice, 1 slovenske zgodbice (2) s sr. zapestnic, 1 otroška torbica s črnim škopalnikom, 1 zlata zapestnica v obliki verižice z obeskom, 1 pletena ročna torbica s 1 K in zlatim prstanom, 1 bankovec za 20 K in 3 po 10 K, 1 rdeča denarnica z 1 do 5 K, 1 zlata vratna verižica z medaljonom. — Najdene stvari, 1 ženska ura z rumene kovine, 2 kosa svile, 1 ženska ura z verižico, navidežno srebrno, 1 mala denarnica, 1 blaginjski ključ, 1 risalno orodje, 2 denarnici, 1 ključ na verižici, 1 denarnica, 1 vozna veriga, 1 otroški klobuk, 1 dežnik, 1 denarnica, 1 zlata broža, 1 koni, rdečerjav, 1 dežnik, 1 srebrna verižica z žensko uro, 1 zlata zapestnica »Flachpanzer«, 1 molitvena knjiga, 1 zlat poročni prstan, 1 železni drog, 4 metre dolg, 1 bankovec za 20 K, 1 kanarček, 1 denarnica, 1 obroček s 4 ključi.

— **Ropi v ljubljanski okolici**. Iz Gamelj poročajo: Pretečeni teden so roparji že zopet poizkusili svojo srečo v trgovini pri Kosu v Srednjih Gameljih. Prebivalstvo je postalo pozorno in sum se je obrnil na neko bajto, ki stoji v gozdu nad vasio. Hiša je last nekega Berčiča; mož je doma od Škofije Loke nekje, žena pa iz Trzinja. Pretečeni teden je žena rabila preveč mleka na dan, dognalo se je, da devet litrov in tudi več; prej ga ni toliko kupovala, in poleg tega še večina brez denarja, sedaj je bilo pa dovolj denarja. Ljudje so tedaj začeli sumiti razsvetljeno hišo. Vse to so ovadili orožnikom. V soboto so orožniki preiskali hišo; bilo jih je menda 15. Našli niso nič sumljivega. Žena je bila sama doma, ker moč hodi v mesto na delo. Otroke je spodila od hiše. Na vasi je orožnik izpraševal njenega sina. Pač pa je povedal fant, da hodi že dlje časa kakih deset ljudi, možkih spat v bajto in da jim mama kokoši kuhajo: »Mi jemo potem v hiši, ostali pa v kleti spodaj. Mama so rekli, da so iz Trzinja doma.« Zadnjič je bil tepen in je rekel očetu, da če ga bo tepel, bo pa povedal, kdo zahaja k njim; oče mu je rekel, da če bo povedal, ga bo pretepel, če ga prav ubije. Fant se boji sedaj, ker je izdal skrivnost, da bi ne bil tepen. Orožniki so očeta, ko je šel domu, aretirali ter odpeljali v Ljubljano v zapor.

— **Avtomobilska zveza Novo mesto-Brežice**. Vleposestnik Leopold Opat iz Ponderja pri Vranskem na Štajerskem namerava na cesti Novo mesto-St. Jernej-Kostanjevica-Cerklje-Brežice upeljati avtomobilski promet za osebe in blago. Prosil je še za oblastveno dovoljenje. Podjetje bi bilo nastanjeno v Novem mestu. Apat se bo pogajal tudi s poštnim erarjem za prevažanje pisemske in blagovne pošte.

— **Na pomoč mora priti kavi dober kavni pridatek**, potem šele je iz tega dobra pijača. Najboljšo pijačo pa dobiš, če prideniš kavi Kolinske kavne primesi, tega izvrstnega kavnega pridatka, ki se je zaradi svoje nedosežne kakovosti priljubil že vsem našim gospodinjam. Poudariti je treba tudi, da je ta kavni pridatek edino pristno domače blago te vrste. — Pazite pri nakupovanju na znamko »Sokol«!

— **Kinematograf »Ideal«**. Danes zadnji dan globoko učinkujoče drame »Baje izgubljenih sinov«. Gaumontov tehnik prinaša izborno sliko našega cesarja ob priliki postavljenja temeljnega

kamena novega Franca Jožefa mostu na Dunaju. Jutri »Neuresničene sanje«, drama v barvah. V petek »Stare matere uspankanka«, nordiskfilm z Pyslandrom. V soboto »Bele lilije«, senzacijska drama. Pripravlja se »Otrok Pariza«, v 7 delih, velika senzacija.

Stajersko.

— **Smrtna nezgoda**. Iz Maribora poročajo: V četrtek se je zgodila na takozvani lajteršperški cesti med Mariborom in Pesnico blizu Der-vušekove opekarne, kjer se nagne državna cesta strmo navzdol proti Pesnici, velika nesreča. Posestnik Fr. Kolmanič iz okolice St. Lenarta v Slovenskih Goricah se je vračal popoldne s svojim vozom domu iz Maribora. Na vozu so poleg Kolmaniča sedele tri druge osebe. Voz, ki je bil težko obložen, je začel naenkrat močno drčati po strmi cesti. Zavora namreč ni držala. Govore, da je Kolmanič — vsled pilanosti — pozabil kolo zavrti. Konj, katerega so takozvane »vaze« začele biti ob noge in ni mogel več vzdržati velike teže, je skočil ob stran, voz se je preuknil in pokopal podse Kolmanič in dve drugi osebi. Tretji, neki mož iz Slapincev od St. Jurja ob Ščavnici, je ostal nepoškodovan. Ko so bližnji ljudje prihiteli na lice mesta, so potegnili izpod voza mrtvega Kolmaniča. Glavo je imel popolnoma razbito, roke zlomljene. Mčno poškodovani sta bili tudi drugi dve osebi. Ljudje so oba ranjenca za prvo silo obvezali, nakar zu je rešilni voz zapeljal v mariborsko bolnišnico. Kolmaniča pa so prepeljali v mrtvašnico mariborskega glavnega pokopališča.

Goriško.

— **Priklopitev samostojne »Kmečke in delavske zadrage« v Bertokih »Delavskim konsumnim zadrugam« za Trst, Istro in Furlanijo**. V nedeljo, dne 6. t. m. se je vršil v Bertokih pri Kopru občni zbor čndetre »Kmečke in delavske zadrage«, na katerem se je razpravljalo o bilanci zadrugne dobe 1912 in na katerem je bil sprejet predlog, ravateljstva za priklopitev imenovane zadrage »Delavskim konsumnim zadrugam za Trst, Istro in Furlanijo«. Občni zbor je bil jako dobro obiskan. Delavske zadrage v Trstu je zastopal ravatelj sodrug E. Gergich. Predsednik dr. Karl Nobile je poročal o bilanci za l. 1912, iz katere je razvidno, da je bilo prodanega blaga v letu 1912 skupno za 47.162 K 43 vin, in da znaša 3% čisti dobiček, ki se razdeli med člane 1414 K 90 vin. Rezervni sklad znaša 9.993 K 94 vin, uštevši deleže. Rezervnemu skladu se je pripisalo vsako leto 40%. Konto: cprave in potreščine se je izbrisal. Dr. Nobile je nato predlagal priklopitev zadrage k »Delavskim zadrugam« v Trst. Pokazal je na prednosti, o katerih so se člani prepirali pri poizkusu od 15. marca do 30. junija 1913, ko se je upeljalo prodajanje proti gotovemu denarju in ko so »Zadrugo« popolnoma zalagale z blagom »Delavske kons. zadrage v Trstu« in medile prodajalne cene najvažnejših vrst blaga. Da se je poizkus dobro obnesel, pričajo sledeče številke: V oddelku za živila so se zvišali povprečni dnevni prejemki od 25 na 90 kron. V oddelku za prodajo gnojil je znašal povprečni dnevni prejemek 100 K. V tem času se je vpisalo 20 novih članov. Ravnatelj Gergich je razložil navzočim namen združništva in koristi, katere se dosežejo le pot velikih direktnih inštitucij po modernih načelih centralizacije pri nakupu blaga in po odpravi nakupovanja blaga pri prekupčevalcih, katerim je največ na tem, da omejajo eksistenco malih samostojnih konsumnih zadrug. Nato je povedal zborovalcem rezultat, ki se je dosegel v teku poizkusa: dobe ter posebno naglašal uvaževanje našega sistema od strani članov glede prodaje proti gotovemu denarju. Nadalje je poročal o delovanju podružnic in priporočal članom delovanje na tem polju potom agitacije in slednjič je izjavil, da bodo »Delavske zadrage« z veseljem sprejele združničarje v Bertokih. Občni zbor je sprejel priklopitev

soglasno s pogoji, določenimi med ravnateljstvom »Delavskih zadrug« in med ravnateljstvom zadrage v Bertokih. Na podlagi določenih pogojev bodo aktivni člani dobili ves delež pri »Delavskih zadrugah«, ki znaša 20 kron; del rezervnega sklada preide na »Delavske kons. zadrage«, zato da bodo člani imeli takoj pravico do podpore v slučaju bolezni in smrti. Podružnica v Bertokih bo XXVIII. skladišče »Delavskih konsumnih zadrug za Trst, Istro in Furlanijo«. S priklopitvijo zadrug v Kopru, Fari, Korminu in Muši je zadruga v Bertokih peta v Istri, ki se je priklopila »Delavskim konsumnim zadrugam« in družine zadrugnikov bodo imele od tega le koristi.

— **Shod NDO. na Gorjanskem**. Sodružica Matilda Marizza nam piše: »Edinost« od 8. julija piše, da je na shodu NDO. na Gorjanskem predsednik krumirske organizacije zalučal mojemu soprogu v obraz, da me zmerja moj soprog z besedami »brutta selava«. Moj soprog nima vzroka, da bi me zmerjal s takimi besedami in če bi mi kdaj kaj takega dejal, tedaj imam še toliko ženskega ponosa, da bi ne sprejela take žalitive mirno. Javno pa imenujem onega, ki je to obrekovanje na shodu izgovoril in onega, ki je napisal to laž v »Edinosti«, lažnjivca. Saj to že itak davno vem, da vodite vso agitacijo proti socialni demokraciji le z osebnimi napadi. Če se bo ta metoda obnesla, to bo pa pekazala prihodnost. — Matilda Marizza.

Trst.

— **Izlet na Triglav priredi društvo »Ljudski oder«** začetkom meseca avgusta. Izlet bo trajal osem ali štiri dni. Kdor se ga hoče udeležiti, naj pride na sestanek, ki se v to svrhu vrši v petek zvečer v prostorih »Ljudskega odra«.

— **Poneverbe v mestni bolnišnici v Trstu**. Državno pravdnštvo je dalo zapreti blaginjski mestni bolnišnice Karla Lupetina. Pri preiskavi blaginje se je namreč izkazal precejšen nered. Dognano in dokazano je, da je Lupetina znesek 4000 kron, katerega bi bil moral odposlati po pošti, res dvignil in ga vpisal kot odposlanega, v resnici ga pa ni odposlal. Lupetina je obdržal denar zase. Če ima še kake tovarise in če je še več goljufal, do sedaj še ni znano, dognala pa bo preiskava, ki se je uvedla na zahtevo državne pravdnštva.

— **Velika tatvina kave**. Iz skladišča prevozne tvrdke Uccelli v prostem pristanišču v Trstu so ukradli neznani tatovi 20 vreč kave, ki so bile namenjene za Budimpešto. Kava je bila vredna čez 4000 kron. Do sedaj so zaprli onega uslužbenca tvrdke, ki je na sumu, da je bil udeležen pri tatvini, toda ta krivdo odločno zanika.

Vojna sodba v Przemyslu.

Poročali smo že o sodbi, ki jo je izrekle garnizijsko sodišče v Przemyslu in v zadnji instanci najvišje vojaško sodišče nad rezervnimi dragonci, ki so bili lani v času politične krize transportirani iz Pardubic v Galicijo. Vojno sodišče je obsodilo rezervna dragonca Januša in Haylička kot kolovodji na smrt. Ta kazen je bila izpremenjena v osem in pol oziroma osem let težke ječe. Devetnajst dragoncev je dobilo po štiri do sedem let težke ječe, oni vojak pa, ki so se udeležili demonstracij v popolni pljanosti, so obsojeni na več mesecev težke ječe. Vsega skupaj znašajo kazni stodvajset let ječe!

Socialistična »Schlesische Volkspresse« objavlja sedaj sledeče podrobnosti o tej zadevi:

Jeseni lanskega leta je odhajal transport dragonskih rezervistov in nekoliko aktivnih dragoncev iz Pardubic v Jaroslav. Že v Pardubicah je imelo moštvo razlog za nezadovoljnost. Štiri dni so hodili vojak brez menaže po Pardubicah. Kakor je že navadno ob takem kritičnem povodu, ki se je še posebno kruto čutil, kar se je takrat splošno govorilo, da bo vojna, so ljudje tudi pili. In jasno je, da ob

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

(Dalje.)

»Lado — saj ti tu še zmrzneš — pazi, da te ne povozijo!« bi bil vzkliknil Hanuš veselo se smeje, ko bi bil mogel videti Kvapila tako-le. In Kvapil bi se bil v zadregi zamejval, raztreseno ozrl, globoko vzdihnil in šel svojo pot. Pa nihče ni vzkliknil, nihče se ni zmenil zanj. In tako je stal tu v prvem prečudnem utisku. Stal je zmeden, ker je bila okoli njega Praga, ker je bil na njenih tleh, ker je nastopil tisti hip, Praga — Praga! In vendar se ni godilo nič posebnega, nego da so mu šefetali zobje, in da mu je bilo žalostno in sladko. Videl je le plot, postajo in mlekarja s konjičkom, kateremu se je kadilo iz gobca. In vendar je bila to Praga v neprijaznem, meglenem, mrzlem mraku. »Bože, moj Bože!« Raztreseno je gledal in konečno nadaljeval pot. In zagledal je zlato kupolo muzejsko. In tramvaj je dirjal mimo, in videl je Vaclavski trg. Bilo je pa mračno in megleno in daleč ni bilo videti. Vprašal je za pot, ali njegov pogled je bil, kakor onega, ki zaide. Kakor da bi za temi hišami, katere je videl, za vsem tem kar je bilo okrog, iskal drugih hiš, kaj čisto drugega, še drugo Prago. In vendar je bila to že Praga, vse to okrog. Tu je hitel deček z jertbaščkom zemljin na glavi, tam so tekale hišne s piskrki mleka, tu so ropotali vozovi, izvažajoči pepel in nescago. Da, vse to okoli je bila Praga. In njegovo srce je bilo polno. Hotel je nekaj reči, nekaj izplakati, neko dolgoletno pesem, ki je čakala tega trenutka in ki sedaj ni mogla le notranjosti. In roke bi bil rad razpel, objel nekt fantom, plakal in se smejal, a še raje bi bil plakal od neskončne ljubezni, od vsega, kar je bilo v njem zaprto in kar je zaman želelo na dan. In njegov očišč se je pri tem

porosil in glavo je povetil ter globoko vzdihnil.

VII.

Pozneje je stopil v bližnjo kavarno in šele, ko si je malo odpočil in utešil glad, ki se je oglašil se je namenil na univerzo iskat Hanuševega součenca Soumarja, pri katerem naj bi se bil za sedaj nastanil in si poiskal sveta in poučenja.

Šel je čez Prikope in vprašal stražnika za pot na pravniško fakulteto. Blizala se je deveta ura, ko je stal pred Karolinom, temnim, starodavnim kolegijem, katerega mračni zunanjosti se je močno začudil. V veži je zapazil nekaj pohajkujočih dijakov z zvezki v žepih in pod pazduhami. Sprehajali so se, pregledovali uradne razglase na črnih deskah, nekateri so si meči roke vsi premirli.

Ozrl se je in pristopil k jednemu, ki se mu je zdel najmlajši. »Ali veste, kje se predava slušateljcem tretjega letnika?«

Nagovorjeni je tuje pogledal Kvapila, njegovo culico in mrzlo odgovoril: »V tretji številki.«

»Hvala!« je rekel Kvapil hvaležno. »Tu gori menda, ali ne?«

»Da, Sicer pa grem i jaz gori. Pojdiva skupaj. A morate čakati, predava se. Toda to culico spravite pri pedelu — — tako vendar ne pojdete gori?«

»I seve — — da,« zardel se je Kvapil. Boječe je stopil k pedelu, potem pa šel z dijakom po temnih, ozkih vseučiliških stopnjah. Njegov spremljevalec je bil pust človek. Šele ko je Kvapil povedal, da prihaja z Dunaja, je začel razgovor.

Dvorana tretjega letnika je bila v drugem nadstropju. Tu pri oknu na hodniku pod nekoliko stopnicami, vodečimi na dve razne strani v dve dvorani, je čakalo zopet nekaj mladih ljudi. Prestopali so se po tlaku iz opek, mraz jim je bilo. Nekateri so se razgovarjali, a vohče se drug na briga za drugega in očitno se niso

niti poznali. Kvapil jih je bojazljivo in uljudno vprašal, ali ne študira nihče izmed njih s Soumarjem, ali ne pozna nihče slušatelja tega imena. In dva sta mu takoj prijazno povedala, da poznata Soumarja, da pa ga sedaj zastoni išče, ker vedno prihaja šele ob desetih.

Izmislil si je, da bi za sedaj poiskal kakega svojih sošolcev, izmed katerih jih je šlo nekaj na pravo. In vprašal je po dvorani prvega letnika.

»Tu je ravno pred vami«, so mu pokazali z nasmehom. »Tu je tretji letnik in tu prvi. Mi večinoma čakamo tu.«

In nekateri so ga obstopili in jeli izpraševati. In bojazljivo jim je pripovedoval o Dunaji. Svoje bede sicer ni omenjal, a vendar je povedal, kako bi se bil duševno umoril, kako ga je vleko kopnenje v domovino, na domačo zemljo. Prijateljski je pogledoval drugega za drugim, rad bi bil v njih vzbudil sočutje in jim naznačil, da so vsi, dasi se ne poznajo, njegovi rodni bratje. »Zi sedaj diham prosteje«, dejal je gorko. »Vidim same češke obraze, slišim govor čeških ust.«

Takoj so mu potrdili in dejali, da je prav storil.

Naenkrat je pa Kvapil utihnil. Na njegovo uho je priletel iz prvega nadstropja dobro mu znani smeh in pasje renčanje. Počasni koraki so se čuli po stopnjah. Za trenutke pa se je prikazal mladenič otroškega, finega obličja, na katerem so se pod nosom jedva znatno pojavljale prve bledikaste dlačice. Mladiču je bilo kvečjemu osemnaest let. Na sebi je imel eleganten zimnik z ovratnikom iz kožuhovine, in z roko, obleženo v rokavico, je držal na vrvi velikega, sivga psa, ki se je radovedno oziral, vohajoč po tlaku. Kadil je cigarto in brezbrizno pregledal skupino. Naenkrat pa se je razveselil. Zagledal je Kvapila in oba sta si stopila naproti naglo in s prijateljskim, radostnim nasmehom.

»Ladislav«, vzkliknil je mladič zavzeto s

tenkim glaskom, vrzel cigareto proč in potegnil roko iz žepa. »Lado, ali si ti?« Kje si se vzel, za Boga, Lado?«

To je bil Oskar Lašek, katerega je Kvapil pred minolimi počitnicami pripravil za maturo. Že po zunanosti se je lahko sodilo, da je sin premožne rodbine. Njegovi starši so imeli v Kraljevem Gradcu hišo in veliko trgovino z volnenim blagom.

In Kvapil se je razveselil, videč Otokarja. Srce mu je poskočilo, v oči se mu je prikrdel blek in okrog ust mu je odkritosrčno zaigral srečen smehljaj. V duši se je spominjal preteklo dobe, gimnazijskih klopi. V njegovi notranjosti so se ozivilili tisti meseci, ko sta se učila z Otokarjem, ko je prihajal v hišo, v kateri se je blaženo živelo, v kateri so prebivali premožni in ljubeznivi starši. Iskal je besed, da bi izrazil svoja čustva.

Pa i Otokar je bil vzradoščen in oči so se mu lesketale. Bil je živahen, vesel mladenič, jedinec matere in ponos očeta. Knjige ga doslej niso umorile; zato je skrbela vsa njegova okolica, a najbolj mati, vedno v skrbih in strahu za svojega jedinca. Zato mu je Kvapil tudi pomagal pred maturo, problematiško poslednjo stopinjo, ob kateri se lahko izpodtakne, kakor so strašili profesorji. In ko se je srečno izmuzel so ga dali po počitnicah v Prago študirat pravo. S solzami v očeh ga je puščala mati iz svojega naročja in s križem na čelu, da bi se varoval vsega slabega. In doma se ga je vedno spominjala, molila Boga in prosila angelja varuha zanj, noseč ga vedno v srci. Toda njemu se ni godilo slabo. Tako urno se je iznebil tesnega, ljubeznivega objeta, tako naglo si je otrl solze in skoro poskočil, ko je bil svobodan — v širni Pragi, kjer mu je bilo veselo pri denarjih. Da, kakor pticu mu je bilo veselo in Kvapil — to so kar naprej pravili Otokarjeve oči — se mora šele prepričati in zvedeti, kako je tu veselo, in kak živ mladič se je napravil iz njega, neizkušnega dečka.

praznih, izstradanih želodcih ni bilo treba nobenih velikih množin, da so ljudje izgubili pamet in pozabili na finoče vojaške »discipline«. Že takrat se je poveljnik transporta lajtnant Rösser zelo surovo obnašal napram moštvi in si je s tem pridobil njih sovraštvo. Neke srede zvečer je transport odhajal iz Pardubic in zopet je moštvo ostalo brez menaže. Na kolodvoru so pijani vojaki peli različne pesmi, pi so se pozneje razlagale kot »demonstracije«. Nepretrgoma, brez znatne postaje, je trajala vožnja do Četrta polodne; tedaj šele so se v Moravski Ostrovi ustavili za pol ure. Tukaj pa tudi ni bilo nič pripravljenega za hrano. Vojška oblast ni poskrbela, da bi dobilo moštvo menažo, kakor je bila njena dolžnost, in tudi kupiti se ni moglo veliko. Le pilo se je. Naposled pa so z večnim uživanjem alkohola omočeni želodci vendar zahtevali svojo pravico; pri vseh se je javljala občutek lakote in je jemal ljudem zjadno zavest, ki jim je bila še ostala izza tolike pijače.

V Petrovici je neki rezervist izstopil ter je hotel iti k bifeju, da bi si kupil kaj za jesti. Lajtnant Rösser ga je ustavil. In ko se mu je rezervist v svoji pijanosti nasmejal v obraz, ga je lajtnant s tako silo udaril s sabljo po glavi, da se je rezervist zgrudil brez zavesti in ves krvav. To nepremišljeno oficirjevo dejanje je povzročilo med rezervisti strašno razburjenje.

Druga vojna na Balkanu.

Bolgarska je pripravljena na direktno pogajanje. Srbija in Grška nadaljujejo vojno. Rumuni so zasedli vso linijo Ruščuk-Balčik, seveda brez boja.

SRBIJA NADALJUJE VOJNO.

Belgrad, 13. V vladnih krogih izjavljajo, da nima Srbija nobenega povičja, da ustavi vojno, dokler Bolgarska ne prosi neposredno za mir in ne izreče, da je pripravljena podpisati sočasno s premirjem tudi mirovne pogoje. Pa-šić pravi, da mora Srbija, preden ustavi vojne operacije, dobiti garancije za izpolnitev svojih zahtev. Srbija bo v tem vprašanju nastopala sporazumno z Grško.

IZJAVA DANEVA.

Sofija, 12. V sobranju je podal ministrski predsednik daljšo izjavo, v kateri naglašja, da je sedanja vlada hotela mir. Sprejela je razsodišče ruskega carja, poslala je ruski vladi svojo spomenico in izjavila je, da se hoče udeležiti konference ministrskih predsednikov v Peterburgu. Vlada ni nameravala vojne. Prišlo je nač do krvavih dogodkov in šele preiskava bo dognala, kdo jih je povzročil. Razvrstitev bolgarske armade in deistvo, da je bilo mnogo vojakov zaradi potresne katastrofe in zaradi poljskih del na dopustu, dokazujejo, da ne more biti govora o premišljenem bolgarskem napadu. Takoj po onih konfliktih je vlada strogo ukazala, da se ne bi izpremenili v vojno in je to javila v Belgradu in v Atenah, ali brez uspeha. Predvčeršnjem je vlada ukazala četam, da ustavijo vse operacije in se umaknejo na staro mejo. Sprejeli smo rusko posredovanje in napravitelj, vsaj kolikor je od Bolgarske odvisno, konec krvavih konfliktov. O rumunskem napadu pravi Danev, da je popolnoma neopravičilen.

SAVOV ŽRTVOVAN.

Sofija, 13. Namesto Savova, kateremu pripisujejo krivdo za prve konflikte in za poraz bolgarske armade, je general Vancov imenovan za vojnega ministra.

POLOŽAJ V SOFIJI.

Belgrad, 13. O položaju na Bolgarskem in v Sofiji se razširjajo tukaj zelo različne, razburilive, a kolikor se da soditi pretirane vesti. Po zanesljivih vesteh je kralj Ferdinand bolan ali pa se dela bolnega. Odtod je najbrže nastala govorica, da je nekdo streljal nanj in ga ranil. Nedvomno pa je položaj vlade zelo kritičen. Ljudstva, ki je bilo že pred vojno zelo nezadovoljno vsled velike bede, se je polastila velikanska vznemirjenost. Cenzura v Sofiji je skrajno stroga. Razum vladnih listov ne izhaja noben časopis.

BOLGARSKA ZA POGAJANJE.

Peterburg, 14. Iz Sofije poročajo, da je dr. Danev izjavil ruskemu poslaniku Nehljudovu, da je Bolgarska pripravljena tudi na pogajanje s Srbijo in Grško, ako se ji dajo gotove garancije. Sazonov je to že sporočil v Belgrad in Atene.

RUMUNSKI ROP.

Bukarešt, 13. Prodiranje rumunske armade se izvršuje brez odpora bolgarskih čet. Meja, ob kateri se ustavi rumunsko prodiranje, še ni določena. Četudi hoče Rumunija ostati v mejah zmerne (!) in modre (!) politike, vendar želi, da bi bili cilji kmalu zagotovljeni. (Kaj je po roparskih nazorih zmerno in modro!)

OD RUŠČUKA DO BALČIKA.

Dunaj, 13. Po tukajšnjih vesteh so rumunske čete zasedle Ruščuk, Tutakan, Dobrič in Balčik. (Zakaj ne kar pol Bolgarske?)

PETSTO MOŽ SO VJELI.

Bukarešt, 13. Rumunska armada (famosna armada!) je doslej na svojem prodiranju vnela 500 mož. (S tem se še bahajo! Bilo je treba res velikanske hrabrosti, da vname cela armada 500 mož, ki se ne branijo!)

VOJNI POROČEVALCI.

Bukarešt, 13. Vrhovno poveljništvo armade je izdalo določbe za vojne korespondente, ki se žele udeležiti vojnih operacij (?) rumunske armade. (Kaj naj pa poročajo? Kako znajo Rumuni marširati? Ta tolpa, ki dobi skoraj same otroke, starce in žene pred oči, si nemara res sugerira, da se bojuje! Rumunsko tolovajstvo je dovolj lopovski; ta baharija je pa že skrajno ostudna.)

Sledili so lajtnantu do voza in so se tam zbrali Oficir pa še ni imel dovolj svoje hrabrosti — najbrže se je čutil ogroženega — pa je potegnil revolver in žugal z njim rezervistom. Pred vagonom je ležal kup kamenja. Vojaki, z nespametnim častnikovim ravnanjem provocirani, in od pijanosti in lakote vsi iz sebe, so kakšnih petnajst minut bombardirali vagon s tem kamenjem. Železniški uslužbenci in privatni ljudje so jih naposled pomirili pa so vstopili in vlak se je odpeljal. O polnoči, ko jih je večina prespala pijanost, so dospeli v Krakov. Tukaj pa je že čakal en voj infanterije. Dvajset mož so takoj uklenili in odpeljali v zapor. Drugi dan im je sledilo drugih dvajset mož. Potem so se vse prepeljali v Przemysl.

Takozvana razprava je bila že koncem marca, toda sodni gospod, general kavalarije Kummer, ni potrdil sodbe. Spisi so se predložili najvišjemu vojaškemu sodišču. To je zdaj izreklo sodbo, ki smo jo že objavili.

Podoben slučaj v Eriurtu, ki pa še močno zaostaja za to kruto sodbo, je povzročil v nemškem državnem zboru vihar ogorčenja in takoj so sklenili revizijo vojaškega kazenskega zakona. Radovedni smo, kaj stori avstrijski parlament z ozirom na to nezasišano sodbo, ob kateri se človeku zježe lasje na glavi.

TURČIJA.

Turki zasedajo mejo.

Carigrad, 13. Turške čete zasedajo črto Midija-Enos.

Turčija še ne ve.

Carigrad, 13. »Tazvir i Ekiya« poroča, da se Porta še ni odločila, če ostane nevtralna. Bolgarska je sicer ponudila nekoliko koncesij, toda Načevičeve predloge smatrajo za nezadostne. Tracijsko vprašanje je podlaga pogajanj. — Z Grško se še nadaljuje pogajanja. Dvomljivo pa je, če bodo imela kaj uspeha, ker zahteva Grška turško pomoč, ne da bi kaj žrtvovala. (Seveda ne, saj hoče, da bi Turčija Bolgariji pograbila, kolikor more. Za to je bila ustanovljena Balkanska zveza!)

Časopisje.

Carigrad, 14. Turško časopisje razvija veliko vojno agitacijo in poziva vlado, naj prekine vsa pogajanja z Bolgarsko ter porabi priliko, da zasede odrinski vilajet in trdnjavo Odrin.

Intervencija velesil.

Pariz, 14. Velesile upozarjajo Turčijo na londonski mir, po katerem je črta Enos-Midija meja med njo in Bolgarsko in jo pozivljajo, naj ukaže četam, da ne prekoračijo te meje.

Zadnje vesti.

GORISKE VOLITVE.

Gorica, 13. Detaljni rezultati še niso znani, ker iz mnogih občin še ni poročil. V italijanskem delu dežele je ožja volitev med italijanskimi liberalci in italijanskimi klerikalci. V slovenskem delu kaže, da sta Fon in Gregorčič izvoljena z okroglo 7000 glasov — prvi nekaj več, drugi nekaj manj; dr. Breclji pride najbrže v ožjo volitev z Miklavčičem. Socialističnih glasov je bilo okrog 1400 oddanih, dasi je zelo veliko naših volilcev zaradi pomanjkanja dela odsotnih. Udeležba v slovenskem delu je bila pičla, klerikalna agitacija strastna.

DEŽELNI ZBORI.

Dunaj, 13. Današnja uradna »Wiener Zeitung« naznana, da sta sklicana moravski in tržaški deželni zbor, in sicer prvi za 16., drugi za 23. julija.

ČEŠKA KRIZA.

Praga, 13. »Narodni Listy« poročajo, da je dobil češki deželni odbor že od raznih strani ponudbe za posojila. Finančni referent deželnega odbora dr. Pinkas se že resno pogaja za najetje novega deželnega posojila.

KROBATIN V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 13. Včeraj je bil vojni minister Krobotin tukaj in je imel daljšo konferenco z ministrskimi predsednikom grofom Tiszo. O namenu tega obiska so razširjene razne govorice, katerih ni mogoče kontrolirati. Med drugim pravijo, da bo grof Berchtold demisioniral in da pride na njegovo mesto Bilinski. Skupni finančni minister pa bi postal — Lukacs. (Za Berchtolda ne bi bilo nič škode. Za Bilinskega se pa tudi ni lahko navduševati. Bošnjaki seveda ne bi žalovali za njim. Najbolj kuriozna je pa nač kombinacija z Lukacsom.)

OGRSKA KRIZA.

Budimpešta, 14. Na mesto dosedanjega trgovskega ministra Ladislava Beöthyja pride baron Ivan Harkanyi. Tudi državni tajnik v trgovinskem ministertvu dr. Gustav Kalman odstopi, in na njegovo mesto pride dr. Viljem Lers.

TISZA NA AVDIENCI.

Dunaj, 14. Danes bo Tisza v išlu od cesarja sprejet na avdienci.

POPLAVE NA GALIŠKEM.

Lvov, 14. Iz vseh krajev dežele prihajajo vesti o velikih poplavah, ki so povzročile velikansko škodo in v velikem delu dežele uničile vso košnjo. Na nekaterih železniških progah so morali ustaviti vs promet. Podobne vesti prihajajo tudi iz Bukovine. Tam bo na lokalni železnici Berhometh-Lopuszna promet 14 dni ustavljen.

POPLAVE NA OGRSKEM.

Človeške žrtve.

Budimpešta, 14. Po vsem južnem in vzhodnem Ogrskem so velike povodnji. Reke Tisza, Samos, Maros in Körös so daleč naokrog preplavile vso ravnino. V vasi Tisza-Ujlag je 50 hiš porušeni; bati se je, da so pod razvalinami tudi človeške žrtve. V občini Vörös-Marthy je povodenj odnesla splav; trije rumunski brodarji so utonili. V veliki županiji Mala Kokla znaša škoda več milijonov. V velikih županijah Bistrica-Naszod, Solnok-Doboka in Szilagyj je več kakor 100 vasi, v mestu Des več kakor 200 hiš pod vodo. Na mnogih železnicah je promet ustavljen. V vasi Hivdeg je utonilo mnogo otrok in nekoliko drugih oseb. V okraju Mararos-Szgitich je 87 vasi takorekoč uničenih. V Nagy-Sölösu so utonile tri osebe.

TOČA, KI UBIJA LJUDI.

Budimpešta, 14. V občini Erdő-Szakall v veliki županiji Maros-Torda je padala toča v kosih po kilogram težkih. Združena je bila s silnim viharjem. Osemdeset do devetdeset oseb je deloma utonilo, deloma ubitih od toče.

EKSPLOZIJA.

Sedem oseb ubitih.

Chatenay, 13. V neki opekarni ob versalski cesti je eksplodirala stikalnica. Eksplozija je razdrla nekoliko delavskih barak. Sedem oseb je ubitih, šest pa težko poškodovanih.

SOCIALISTIČNA ZMAGA NA NEMŠKEM.

Berlin, 13. Pri dopolnilni volitvi v okraju Zauch-Belzig-Jüterborg je bil v ožji volitvi izvoljen socialistični kandidat Ewald proti protokonservativnemu Oertzenu. S tem je socialistična stranka pridobila nov okraj in šteje zdaj v državnem zboru 111 mandator.

STAVKA IN IZPOR V LODZU.

Varšava, 13. Socialistični odbor v Lodzu poziva delavce na splošno stavko. Doslej stavka 65.000 delavcev v 200 tovarnah. V vseh velikih tovarnah je izveden splošen izpor. Fabrikanti so s svojimi družinami odpotovali v tujino. Dosedanja pozajanja so brezuspešna.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdala in zalaga založba »Zarja«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Posestvo se prodaja

zaradi bolezni pod zelo ugodnimi pogoji in sicer: Hiša št. 213 na Glincih z gostilniško koncesijo in opravo vred, krasen vrt, acetijska luč itd. — Hiša št. 20 na Glincih z prodajalniškimi prostori, pripravna za vsako trgovino ker leži ob Tržaški cesti. — Hiša št. 116 na Glincih istotam z veliko delavnico. Več se izve pri lastniku Jos. Tribuču na Glincih št. 37.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna **G. Piccoli, Ljubljana.**

Kavarna

Unione v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Biljardi.

Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov

Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Frančiškanska ul.

r. z. z. o. z.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

za društva.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Edna posebnost likerja je Zdravnik želodca

„Zdravnik želodca“

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravih rastlin, kateri izborna vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Anton Bajec

umetni in trgovski vrtnar

naznanja sl. p. n. občinstvu, da se nahaja njegov

c vetični salon Pod Trančo

Velika zaloga suhih vencev.

Izdelovanje šopkov, vencev, trakov itd.

Okusno delo in zmerne cene.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Vrtnarija na Tržaški cesti 34.

Moderne srajce -- bele in barvaste,

z 10% popustom

v modni in športni trgovini

nasproti glavne pošte.

P. Magdič, Ljubljana,

Delavske konsumne zadruge za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu (registrovana zadruga z omejenim jamstvom)

Vsed velikega dohoda blaga v

skladišče za oblačila

ulica Raffineria šte. 3

so štirje oddelki:

konfekcija - manufaktura == pokrivala - obuvala ==

popolnoma oskrbljeni z zadnjimi novostmi za nastopajočo

pomladansko in letno sezono.

Cene:

Konfekcijski oddelk:

	meter od	do
Gotove obleke za moške iz najmodernejšega blaga	K 22-80	naprej
Gotove obleke za dečke	16-50	"
Gotove obleke za dečke s kratkimi hlačami	12-	"
Kostumi za otroke	6-	K 15-
Povrtniki in raglani za moške	28-	50-
Moške obleke iz platna	14-50	naprej
Obleke za dečke	9-	"
Kostumi za otroke	4-40	"

Saeco Alpagas črni, modri in sivi v veliki izbiri.

Obleke po meri:

Izgotovljene v lastni krojačnici po najnovejših vzorcih in v najfinjšem rezu ter natančno izdelane.

Moške obleke šviota	K 48-	naprej
Moške obleke iz počesane volne	52-50	"
Moške obleke iz počesane volne, modre	48-	"
Moške obleke iz črnega prikrta itd.	55-50	"
Povrtniki in raglani za moške	55-	"

Oddelk manufaktur:

Voljeno blago za ženske obleke:	meter od	do
Šviota modri in barvani	K 2-	K 4-50
Drap de Dame	2-10	3-50
Grosa de Cotti	4-50	7-
Alpaca (sister)	2-20	4-
Popeline, v barvani in črni	2-20	3-40
Voile iz volne	1-28	1-60
Mousseline, gladki in risani	2-	8-50

Svilnato blago:

	meter od	do
Ponges v barvah	K 1-10	K 1-50
Duchesse za bluze	2-20	3-
Svilne in mousseline v izpreminjavalnih barvah	1-60	3-30
Svilne za podloge v barvah	1-60	2-20
Topelin-Boltenne	5-20	6-
Duchesse Brillant, gladki	3-	naprej
Svilna liberty, črtana	3-40	"
Taffetas visoki za krila	2-80	K 4-
Croise iz svilne v izpreminjavalnih barvah	3-80	naprej
Taffetas črtani (novost za bluze)	2-80	K 4-

Blago iz platna:

	meter od	do
Panama, beli in barvani	K -98	K 1-80
Etamine, barvani (visokost 120 cm)	2-	"
Marquesette iz črne volne	4-	"
Eponge, beli in barvani	3-	"
Voile iz bombaža	-52	-70
Brillantini, beli in barvani	-72	"
Brillantini prozorni	1-20	"
Tercelle v najlepših risbah	-52	-90
Batiste gladki in risani	-80	1-20
Liberty za bluze	1-10	1-80
Serpe iz platna in šali (fantasie)	4-50	9-
Serpe iz barvane garze	3-60	5-

Cipke za bluze in okraske

Vrhutega se izdelujejo ženske obleke

Oddelk pokrival:

	komad od	do
Mornarske kape iz slame za dečke	K 1-50	K 9-20
Slamniki garnirani za otroke in dečke, zadnji vzorec	3-	11-
"Veslarske" kape iz slame za dečke in moške	2-	naprej
Slamniki, katere se lahko zvije v različnih oblikah	2-	"
Slamniki, panama za moške	15-	K 40-
Klobuki iz platna za moške in dečke	1-50	naprej
Klobuki iz platna, garnirani za otroke in dečke	3-90	naprej
Kape iz sukna in iz platna za dečke	-80	3-
Mornarske iz platna, bele in naravne, za oprati	1-20	naprej
Kape iz platna in svilne za moške	1-	5-
Burski klobuki iz kože in platna za dečke	1-	6-
Klobuki iz klobučevine letni od prvih italijanskih tovarn	3-	9-
Klobuki trdi (katranirani) od i. zadruge klobučarjev na Dunaju	4-60	10-50
Specialiteta trdih klobukov angleških in francoskih	11-60	15-60
Dežniki iz pavole za moške in ženske	2-80	4-
Dežniki iz polžide	4-60	8-
Dežniki iz žide	9-	12-
Dežniki-palice za moške	11-80	11-40 15-
Palice za izprehod	-80	naprej

Oddelk obuval:

Specialiteta ameriških obuval iz ševron in boks kalp.

	par od	do
Čevlji „Derby“ za moške	K 11-20	K 15-
Čevlji z gumbi, krasni	13-	16-
Čevlji „Triumph“	12-80	15-80
Čevlji z elastičnimi stranicami	8-70	13-

Ženski čevlji ameriške in francoske forme.

Ženski čevlji „Oscarin“	K 10-40	K 13-
Ženski čevlji „Chevreux“	10-	15-80
Ženski čevlji „Chevrette“	9-20	12-

Čevlji za dečke v vseh oblikah:

Čevlji „Derby“ z gumbi, „Triumph“ itd.	K 7-	K 11-
Čevljički za otroke	1-20	5-
Čevlji, nizki ameriški, črni in barvani za dečke in moške	11-60	16-

Čevlji nizki za ženske, črni in barvani iz Chevreux-a in Oscarie:

Čevlji nizki za ženske, „Derby“	par od	do
Čevlji nizki za ženske z gumbi	K 9-	K 14-
Čevlji nizki za ženske, odprti	9-20	15-80
	7-40	11-70

Obuvala za otroke — čevlji fantazije, v barvah in beli — sandali — čevlji iz platna itd.

Skladišče za oblačila je odprto ob delavnikih od 8. zjutraj do 1. popoldne in od 3. do 7. zvečer: ob praznikih od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Ravnateljstvo.

